

KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİ SORUNSALI

Yrd.Doç.Dr. Nesrin KALE*

25.10.1990 tarih ve 3670 No.lu, "Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün" kurulması ile teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları düzenleyen Kanunun amacı birinci maddede şöyle belirlenmiştir; "bu kanunun amacı, Türk kadının eğitim seviyesini yükseltmek, tarım, sanayi ve hizmetler kesiminde ekonomik hayata katılımını arttırmak; sağlık, sosyal ve hukukî güvenliğini sağlamak ve böylece kadının statüsünü genel olarak geliştirmek üzere eşitlik içinde, sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi alanlarda hakettiğı statüyü kazandırmaktır". Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağılı olarak kurulan hedefleri ve çalışmaları, kadın sorunlarının çözümünde yoğunlaşacak böyle bir Genel Müdürlüğün kurulması ülkemiz kadınları için elbetteki çok önemli bir adım; can çekişen kadın statüsü için bir umut kaynağıdır. Ancak 20. yüzyılı bitirirken atılan bu adım için, 28 Aralık 1989 yılında kabul edilen kanunla kurulan Aile Araştırma Kurumu gibi çok geç kalınmıştır.

Bu gecikmenin en önemli nedeni, erkek hakimiyetli toplumsal karakterimizdir. bu karakterin kaynağı din etkisi veya gelenekler görenekler ya da her ikisi birden olabilir; ortada bir gerçek var ki 1923 yılından beri, kadın-erkek ilişkilerinde, kadın statüsünde kaydedilen aşamalara rağmen, insan hakları merceğı ile bakıldığında bu olguların toplumsal görüntüsü hiç de iç açıcı değildir. Toplumumuzda Cumhuriyet döneminden itibaren kadının statüsünü iyileştirme çabaları olmakla beraber (örneğin 1950 yılında Türkiye'de cinsiyete dayalı olarak ücrette bir ayırım yapılamayacağına ilişkin çıkarılan 5518 sayılı kanun çok önemlidir) bu kanunların uygulama alanı, kadın erkek eşitliğine genelde pek sıcak bakmayan ülkemiz insanların geleneksel tutumları ve kadın hakları için dünyanın bir çok ülkesinde yapılan mücadeleler konusundaki bilgisizlik nedeniyle hep dar bir çerçeve içinde kalmıştır.

* Yrd. Doç.Dr. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü Öğretim Üyesi.

1. T.C. Resmi Gazete, 28 ekim 1990. Sayı: 20679 (s.1).

Sadece bizim ülkemizde değil dünyanın hemen her yerinde ilkel komünal dönemlerden beri kadın erkeğin karşısında her zaman dezavantajlı bir cinsi simgelemiştir. Bu olumsuz statünün başlama tarihinin 'Havva'nın Adem'in kaburga kemiklerinden türeyişine ilişkin dinsel inancın ortaya çıkışıyla aynı zamana rastladığı bile ileri sürülebilir. Budun-bilim penceresinden bakıldığında ilkel topluluklar olarak adlandırılan klan ve tribülerde de kadının ikincil konumda olduğu görülmektedir. Ancak Evelyn Reed'e göre; dünya da yalnızca "son altı bin yıldır ataerkil düzen vardır, daha önce tam bir milyon yıl toplulukları kadınlar yönetmiştir"² Gerçekten de budunbilimcilere göre ilkel topluluklar önceleri anaerkil özelliği taşırlarken daha sonraları babaerkil (ataerkil) yapıya dönüşmüşlerdir. İşte Reed'e göre bu anaerkillik insanlığı uygarlığa götüren en önemli olgu olmuştur, çünkü "hayvanlardan insana geçişte en önemli rolü kadınlar üstlenmişlerdir. Toplumsal güdülerin gelişmesine cinsel ilişkiler değil, anasal işlevler yol açmıştır. Dişi cins, erkekleri hayvanlıktan çıkarıp insanlığa yükseltmiş, ırkımızı uygarlığın eşğine getirmiştir. Erkekler sürekli olarak avlanmakta ve savaşmaktaydılar. İnsanlığı hayvansı yaşantısından kurtarıp insan özellikleriyle donatma işi kadına kalmıştır, kadınlar, erkeklere birbirleriyle ve diğer türdeşleriyle geçinmeyi öğretmiştir".

İlkçağlardaki anaerkil komünlerde bile erkek çoğunlukla avantajlı bir rol üstlenmiştir. Örneğin: Erkeğin erkekliğinin ve toplumsal rollerinin onaylanması ve bu rolleri öğrenmesi anlamına gelen erginleme törenleri klan ve tribüler için (anaerkil düzendekiler için bile) çok önemli bir gelenek olmuş, dişilerin 'onaylanması'na ise, bu törenin önem yitirmesinden çok sonra karar verilmiştir. Ama bu törenler hiç bir zaman erkeklerin erginleme törenlerinin amacını taşımamıştır. Hatta önceleri bu törenlere kadınlar da katılırken erkeklerin gizli derneklerinin ortaya çıkmasıyla kadınların erginleme törenlerine katılmaları yasaklanmış ve kadınlar çevrede görüldüklerinde öldürülmekle korkutulmuşlardır³.

Yine budunbilimciler, yamyam halklardan birçoğunun hayvan ve insanlardan sadece erkek eti yediğini zehirli olarak kabul ettikleri dişi etini ise yemediklerini gösteren kanıtlara sahiptirler. Ayrıca bu bilgiler arasında kadınların çarpıştığı, kaçtığı ya da kovaladığını anlatan ya da meydan savaşı öykünmesi yaptıklarını canlandıran sözsüz oyunlar, dişilerin öldüğünü ve yeniden dirildiğini anlatan öyküler de yoktur.

Daha sonraki dönemlerde de erkek üstünlüğü sürmüş, örneğin: eski Hind'de, kadın murdar temayüllere, zayıf karaktere ve fena ahlâka sahip olduğundan 'Manu' kanunu onu, babasına, kocasına ve kocasının ölü-

2, 3. Reed, Evelyn, *Kadının Evrimi, Anaerkil Klandan Ataerkil Aileye*, Çev. Ş. Yeğin, Payel Yan. İstanbul, 1983, (s.35-39)

münden sonra da oğluna ya da koca tarafından bir erkeğe bağlı olmaya mecbur etmiştir. Buda, önceleri Budizme kabul etmediği kadınları sonradan kabul etse de bu durumun Budist toplum için tehlikeli olduğuna inanmıştır. Yine eski Roma ve Yunan'da hiç bir hakka sahip olmayan kadın eski Çin'de insan sayılmamış; erkek çocuklar rağbet gördüğü halde kız çocuklar domuz diye anılmıştır. İngiltere'de ise M.S. V. yüzyıldan XI. yüzyıla kadar kadınlar kocaları tarafından satılmış, 'murdar', 'şeytan', gibi sıfatlarla anılan bu 'yaratık kadınlar' ancak 16. yüzyılda, VIII. Hanri'nin kararıyla İncil'e el sürme hakkını elde edebilmiştir⁴.

Anaerkil topluluklarda bile etkin bir rol üstlenen erkek her zaman önemli bir simge olduğundan ataerkil topluluklara geçiş çok kolay olmuş ve eski çağlardan itibaren topluluklarda erkek üstünlüğü imajının yaratılması bu olgunun adeta bir gelenek olarak zamanımıza dek sürmesine ve kadın-erkek eşitsizliği kavramının sürekli canlı olmasına yol açmıştır denebilir.

Kadın-erkek eşitliği, Birleşmiş Milletler tarafından ancak 1945 yılında kabul edilmiş ve bu tarihlerden itibaren de kadın lehine kanunsal düzenlemelerin yapılmasına başlanmış ama bu düzenlemelerin gerek yeterli olmaması gerekse uygulamaya geçirilmemesi gibi nedenlerden dolayı batı toplumlarında kadın kitleleri kadın haklarını savunmak amacıyla ayaklanmışlar; bürokrasiye ve kadın imajının tarihsel geçişine karşı etkili mücadelelere girişmişlerdir. Feminizm kavramının ortaya çıkmasına yol açan, kadının bugün bile süren bu savaşımı batı toplumlarında kadının lehine çok önemli sonuçlar doğurmuştur; hatta batılı toplumların çoğunun babaerkil (ataerkil) mirası büyük ölçüde aşmayı başardıkları söylenebilir.

Ülkemizde ise kadınlar, hakları yönetimler tarafından tepeden inme bir şekilde verilmesinin yanısıra kadın imajının tarihsel seyirinden ve bu olumsuz imajı değiştirmeye çalışan batılı kadının mücadelesinden habersiz olduğundan haklarına sahip çıkma bilincine ulaşamamıştır. Cumhuriyet Dönemi Kadına bir çok hakların verildiği, bir kadın kimliğinin oluşmaya başladığı en önemli dönemdir. Ancak belirli siyasi dönemlerde kadının ve kadın eğitiminin ihmal edilmesi ve Türk kadınının dünya kadınının savaşımından habersiz olması gibi nedenlerle Anayasamızın ve Medeni Kanunun bir çok maddesi hâlâ kadın hakları ihlalleriyle doludur; (Medeni Kanun: Madde: 152 = "Koca birliğin reisidir. Evin intihabı karı ve çocukların münasip vechile iâşesi ona aittir". Madde 200 = "Kadın, bir mirası ancak kocasının rızasıyla reddedebilir". Madde 263 = "Evlilik mevcut iken ana-baba velayeti beraberce icra ederler. Anlaşmazlarsa babanın reyî muteberdir") Tabii bu olumsuz olguyu ortadan kaldırma işini

4. Sivacıoğlu, Musa, "Avrupa Topuluğunda Kadın-Erkek Eşitliği ve bunun Türk Mevzuatı ile Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi". *Aile ve Toplum Dergisi*, S.I. C.I, Mart-1991. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Bşk.lığı D. Ankara, (s.5)

sadece kadınlar değil, kadın-erkek birlikte omuzlamalıdır. Batıda belki ilk adım kadınlardan gelmektedir ama, erkeklerin çoğunluğu da bu mücadeleyi onaylayıp, hatta feminist hareketlerin savunuculuğunu yapmakta ve sonuçta kanunsal değişikliklerde, toplumsal uygulamalarda birlikte etkili olmaktadır. Yani Batı'da erkeklerin de kadın haklarının insan hakları çerçevesinde yorumlanması gerektiğinin bilincinde olduklarını söyleyebiliriz.

UNESCO içinde kurulan Kadının Statüsü Komisyonu 7 Kasım 1967'de Genel Kurul tarafından kabul edilen 'Kadınlara Karşı Yapılan Ayrımlar Hakkında Bildiri'yi yayınlamış ve dünya kamuoyuna duyurmuştur. Bu bildirinön sözünde "kadınlara karşı yapılan ayrımların insan onuruyla, ailenin ve toplumun refahı fikriyle bağdaşmadığını, bu ayrımların kadınların erkeklerle eşit bir şekilde ülkelerinin siyasal, toplumsal, iktisadi ve kültürel hayatına katılmalarını engellediğini, ülkelerin ve insanlığın hizmetinde kadınların yeteneklerini kullanmalarına engel olduğu"nu bildirdikten sonra, bu haklar konusunda kabul edilen tavsiye kararları ve çalışmaların ana çizgilerini şöyle belirlemiştir: 1. Kadının siyasal hakları, 2. Bir uyuğa sahip olma hakkı, 3. Evlilik ve aile ile ilgili haklar, 4. Evliliğe evet deme, en az evlenme yaşı ve evlenmelerin kütüğe yazılması, 5. Evliliğin devamı ve sona erişinde hak ve görevleri, 6. Anaerkil rejimler, 7. Evli kadının bağımsız çalışma hakkı, 8. Evli kadının ikâmetgahı, 9. Evliliğin bozulması, yargı yoluyla ayrılma, 10. Evli olmayan kadının statüsü, 11. Miras hukuku, 12. Ceza hukuku alanındaki haklar. Ekonomik ve Sosyal Konsey de Mayıs-1907'de Kadının Statüsü Komisyonu'nun önerisiyle tüm üye ülkelere velilik de dahil olmak üzere ebeveyn hak ve görevlerinin yerine getirilmesinde kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik bütün tedbirleri almalarını salık vermiştir.⁵

Bu tedbirlere baktığımızda, Medeni Kanun'da bunların tamamen tersi kanunların yer aldığını görmekteyiz. Örneğin; Konseyin; kadınların reşit olmayan çocuklarının veliliği ile bakım-egitim gibi görevlerde erkeklerle aynı hak ve görevlere sahip olması konusunda getirdiği öneri ilkeye karşın Medeni Kanun'da (200. madde) hâlâ koca birliğin reisidir. Yine Konseyin 4. ilkesinde, boşanma durumunda çocuk ve diğer konular da verilecek kararlarda kadınıla erkek arasında hiçbir ayırım yapılmayacağı belirtilmesine rağmen M. Kanunumuzun 263. maddesinde geçen 'babanın reyi geçerlidir' ifadesi ülkemizde konsey önerilerinin dikkate alınmadığının bir göstergesidir.

Yine Kadının Statüsü Komisyonu tarafından kabul edilen 'cinsiyete göre ücret değil, işe göre ücret'; kadın işçilerin ücretleri konusunda yasal ve geleneksel kısıtlamaların ortadan kaldırılması gibi ilkelerin ne yazık ki ülkemizde halâ dört dörtlük bir şekilde uygulamaya geçirildiği söylenemez.

5. Bilhan, Saffet, Eğitim Felsefesi, s. 99-100.

Evrenselleşmesi gerektiğine inandığımız kadın-erkek eşitliği bilinci, artık batılı erkeğin babaerkil dönemlerden miras olarak aldığı 'güçlü', 'egemen', 'haklı' özelliklerini taşıyan kimliğini yitirmesine neden olmuş ve ona objektif; insanca bir bakış kazandırmıştır. Batı toplumlarında da kadın-erkek eşitliği konusunda dört dürtlük bir çizgi oluşturulmasa bile (çünkü zaman zaman kadın hareketleri; feminist gösterilerle kadınların uğradığı bazı haksızlıklar, şiddet uygulamaları protesto edilmektedir) bu konuda önemli bir aşamalar kaydedildiği söylenebilir. Bu aşamaya ulaşabilmenin en önemli nedeni insan hakları penceresinden bakabilme yetisi; objektif, evrensel bakıştır, işte bu, insan cinsleri ve ırkları arasında hukuksal ve ideolojik eşitlik sağlayan (ve her zaman da sağlayacak olan) bir bakıştır. Gerçi bu bakıştan bu sefer zararlı çıkan erkekler-erkek kimliği olmaktadır; örneğin İsviçre'de yapılan araştırmalarda eşi tarafından dövülen erkeklerin sayısının, kadınlardan daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. 817 kişinin katıldığı bir araştırmada, erkeklerin % 19'unun kadınların ise % 13'ünün eşleri tarafından dövüldüğü belirlenmiştir⁶.

Yine, Kuzey Yunanistan'ın Serres kentinde her yıl ocak ayının ilk haftasında kutlanan 'Kadınların Hakimiyet Gününde' erkeklerin dışarıya çıkması yasaktır. O gün erkekler evlerde ev işleriyle uğraşıp çocuk bakarken kadınlar sabaha kadar çılginca eğlenirler⁷.

Ama öte yandan Yunanistan'da yapılan araştırmalarda her evli kadından birinin kocası tarafından dövüldüğü sonucuna varıldığına göre; demek ki bu ülkede kadınlar ancak bir gün, o da sembolik olarak erkeklerle hakim olabilmekteler.

Mizahi görüntüsü bir yana günümüzde hâlâ dünyanın birçok ülkesinde, çoğu tabuyu aşmış olan batı ülkelerinde bile gözlenen olumsuz kadın-erkek ilişkilerini; eşitsizlik olgusunu aşmanın yolu eğitimden geçmektedir. Bu eğitimin de hem okullardaki eğitimin hem de medya aracılığıyla yapılacak halk eğitimlerindeki hareket noktası insan hakları olmalıdır. İnsan hakları; bu hakların evrenselliği konusunda eğitilirken kişilere insanlarla cins ayrımı yapmaksızın ilişki kurmaları; herkese insanca; sevgi ve saygıyla davranmaları gerektiği empoze edileceğinden; kadın-erkek eşitliği bilinci; total; evrensel; hümanist; objektif bakabilme yetisi kazanırılmış olacaktır.

Bu yetiyi, eğitimle belli bir sürede batıdaki insanların geçirdiği ideolojik ve toplumsal evrime yabancı olan ülkemiz insanlarına kazandırmak güç olmakla birlikte, tamamen olanaksız değildir. Bu bakışı kazanan genç belki annesini döven babasına çoğu kez engel olamaz ama kendi kurduğu ailede eşine son derece saygılı olur ya da hukuksal yollardan belki babasını engelleyebilme cesaretini kazanır. Yine kocasının olumsuz davranışlarına maruz kalan bir kadın, bu bilinçle ekonomik güçsüzlüğüne rağmen

6. Cumhuriyet Gazetesi, 1.2.1992.

7. —, 12.1.1992

kocasına isyan edebilecek, belki de 'kadın sığınma evine' gidecek ya da başka bir yol deneme gücünü kendinde bulabilecektir.

İnsana saygıya inanan bireylerin çoğalması insan hakları eğitiminde ulaşılan başarının bir göstergesi sayılmakla birlikte bu başarı, ülkenin yönetim kademesindeki kişilerin insana saygı inancını taşımalarına da bağlıdır. Bunun için öncelikle kanunlarımızdaki kadın-erkek (karı-koca) ifadelerinin yerine birey, kişi terimlerinin kullanılması gerekmektedir. Böylelikle cinsiyet ayırımını dile getiren terimlerin kullanılmasıyla kadının haklarını ortadan kaldıran maddeler de kendiliğinden düşmüş ya da reform geçirmiş olacak; verilen haklar, kadın-erkek ülkenin tüm insanlarına verilmiş haklar olarak algılanacaktır.

1989 yılında kurulan Aile Araştırma Kurumu ile 1990 yılında oluşturulan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün yapacakları çalışmalar arasında en önemlisi kadının miras olarak taşıdığı olumsuz statüsü öncelikle kanunlar boyutunda değiştirmektedir. Aksi takdirde, bu kurumların kadın ve aileye yönelik olarak toplumsal tabanda gerçekleştirmek istedikleri ideolojik amaçlı değişiklikler; iyileştirmeler hukuksal boyutla sürekli çarpışacağından, çok büyük bir kaos, tutarsızlık ortaya çıkacak ve bir türlü istenen hedefe ulaşılamayacaktır.

Ayrıca bu konuda olumlu çalışmaların yapılabilmesi için sözü geçen bu kurumların diyalog ve işbirliğini iyi kurmaları gerekmektedir, çünkü, kadın statüsü ve sorunlarını aile sorunlarından soyutlayamayız; kadın aleyhine cinsiyete dayalı ayrımcılık, babaerkil aile yapımız içinde yeşermiştir. Aile Araştırma Kurumu'nun görevlerinden biri; "aile sorunları konusunda kamuoyundaki eğilim ve istekleri tespit etmek amacıyla özel ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak çalışmalar düzenlemek ve uygun görüşleri desteklemek"tir⁸. Kurum gündeme gelen aile sorunlarına mümkün olduğunca duyarlı bakabilmeli ve bu sorunların kısa vadede çözümlenebilmesini sağlamak için de kamuoyu ve ilgili kurumlarla çok iyi bir iletişim kurmalıdır. Uzmanlar, toplumumuzdaki gençlik sorunlarının, kadın statüsüne ilişkin olumsuzlukların kaynağının disipline, baba otoritesine, cinsel tabulara dayalı geleneksel tutucu aile yapımız olduğunda birleşmektedirler. Örneğin, Anadolu Ün.Tıp Fak. Psikiyatri Anabilim Dalı'nın Üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarına göre; sekse ilişkin düşüncelerin kenidilerini gereğinden fazla rahatsız ettiğini söyleyen kızların oranının erkeklere göre iki kat daha fazla olması, kızlara toplumun cinsel konularda daha fazla sorumluluk yüklediğini, onlara daha dikkatli davranmaya zorladığını, buna bağlı olarak da rahatsızlık yarattığını ortaya koyuyor. Bunun sonucunda da, kızlar cinsel duyguların kendilerine "ters" geldiğini söylerken, cinsel açıdan erkeğe daha çok özgürlük

8. T.C. Resmî Gazete, 29 aralık 1989, s.203871, (s.98).

tanıyan ahlâkın çifte standardını doğal bulan ve sürdürülmesinden yana görüş açıklayan öğrenciler arasında erkeklerin çoğunlukta olması ise erkeklerin sadece kendilerine tanınan bu özgürlükten duydukları memnuniyeti göstermektedir⁹. Sonuçta her iki kurumun bu arada toplumun diğer kurumlarının ve birçok kadın derneklerinin de aile ilişkilerinden topluma yansıyan bu sorunları, tabuları, olabildiğince törpüleyecek çözümlerde birleşmeleri gerekmektedir. kurumların onayladıkları çözümlerin hareket noktasını insan; insana saygı, insan hakları, demokratik aile ve demokratik, hümanist toplum gibi kavramlar ve bu kavramların yaşama geçirilmesi gerekliliğine duyulan inanç oluşturduğu sürece, mevcut sorunların çoğunun aşılması kolaylaşacaktır.

Bu evrensel kavramların içselleştirilmesi tabuları, ki bunların en önemlisi olan cinsel tabuları nötrleştireceğinden bir okulda özgürlük, eşitlik gibi insan haklarına ilişkin verilecek bilgilerin uyarlamasının sözgelimi kız ve erkek öğrencinin aynı sraya oturtularak yapılmaya başlanması onların cinsel tabuları aşmalarında çok daha etkili olacak; eşitlik, özgürlük, demokratiklik gibi kavramları içselleştirmelerini sağlayacaktır. Bi-reyler böylece ilkokuldan itibaren karşı cinsle önyargısız olarak yaşamayı, paylaşmayı öğreneceklerinden toplum kozası da son derece barışık, uyumlu ilişkilerle örülmüş olacaktır, çünkü iki cinsin birbiriyle barışık olmasının ön-şartı karşıdakini insan olarak algılamak ve her durumda hem kendi hakkının, hem de karşıdakinin (karşı cinsin) hakkının savunuculuğunu yapmak; özetle her türden ayrımcılığa karşı olmaktır.

İki cinsin birbirlerini insan olarak algılamaları için de öncelikle cinslerin birbirlerini fizyolojik açıdan tanımaları gerekir, bunun için ilkokuldan itibaren çocuklara cinsel eğitim dersleri verilmeli ve bu eğitim, öğretimin her kademesinde sınırı, içeriği uzmanlar aracılığıyla belirlenerek sürdürülmelidir. Böylelikle ilk etapta çocuklar ve gençler için insan vücudu; çıplaklık tabu olmaktan çıkacak, hem kendisini hem karşı cinsi daha iyi tanıyacak ve kişilerin ilişkilerini 'karşı cins' olması değil 'O kişi' olması belirleyecektir. Halbuki bizim eğitim sistemimiz maalesef böylesine programlı bir cinsel eğitimden yoksundur, bir de üstelik geleneksel ahlâk anlayışının etkisiyle okullarımızda öğretmenler ve yöneticilerle öğrenciler arasında öğrencileri bu konularda baskı altında tutmaya yönelik davranışlar sergilenmekte, olumsuz olaylar yaşanmaktadır. Aile içinde de ebeveynleriyle cinsel konularda rahatça iletişim kuramayan çocuk-geç için bu baskılar karşısındaki tek çıkış yolu çevresindeki yaşlıları ve çoğunlukla onlar aracılığıyla ulaştığı yanlış zararlı bilgilerle dolu yayın, vs. olmaktadır. Yani sonuçta çocuk ya da gencin edindiği yanlış bilgilerden dolayı başına gelenlerden büyükler ve onların baskısı sorumludur.

9. Günçikan, Berat, "Araştırma", Cumhuriyet Gazetesi, 4.5.1992.

Bu cinsel baskının psikolojik analizi yapıldığında, ortaya şöyle bir manzara çıkmaktadır; çocukluktaki cinsel olaylara yönelik içtepileri ve buna bağlı olarak öğrenme merakı, küçük yaştan itibaren baskı altına alındığında, çocuktaki duygular iki yönelimde gelişim gösterebilir. Bunlardan biri baskının neden olduğu suçluluk duygusu diğeri insanın türemesiyle ilgili konuları örten perde ve tabuların doğurduğu, cinsel şeyleri saran gizemli havadır, bu duygu doğal içtepiyi herşeye şehvetli bir merakla bakmaya dönüştürür ve baskının derecesine göre ya cinsel çekingenlik veya şehvet düşkünlüğü gelişir. İki durum da bireyin kişiliğinde çatışmalar ve fırtınalar meydana getirebilir¹⁰.

Çocuklarımızın bu olumsuz kişiliklere bürünmesini önlemek istiyorsak onlara gerek okullarda gerekse aile içinde bilimsel açıklama ve yöntemlerle cinsel bilgiler vermekten kaçınmamalıyız. Bu konuda her kültür düzeyinden aileye ulaşmak ve etkili olmak kolay olmamakla birlikte aileleri yayıncı aracılığıyla, özellikle yerel belediyelerle işbirliği yaparak semtlerde uzmanların konferanslar vermesini ve bunlara orada oturan halkın büyük çoğunluğunun katılımını sağlayarak bilgilendirmek ve bu yolla önceki geleneksel tabuları sarsmak mümkün olabilir.

Cinsel eğitimin kişilik üzerindeki olumlu etkilerini uzmanlar şu şekilde belirlemekteler; tabuları ortadan kaldırarak suçluluğu yok eder, gizemliliği çözer ve bünyevileştirir, ama aynı zamanda özgürlüğün sınırlarını, bilinçli ve sorumlu seçimlerin zorunluluğunu kendisi ve başkası için güvenliğinin gereklerini görmeyi sağlayan bir özgürleşme olanağı kazandırır, iki yüzlülüğü ve gevşekliği mahkûm eder ve daha büyük zorunluluklara sevkeden bir hakikate ulaşma hazzını geliştirir, gerçek bir güven ve diyalog ortamının, aslı bir iletişim yaşantısının kurulmasını sağlar¹¹.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, cinsel eğitim, aynı zamanda 'kadın-erkek eşitliği eğitimi' olacağından okullarda cinsel eğitimin verilmesi konusunda biran önce gerekli çalışmalar yapılmalı ve uzmanlar tarafından hazırlanmış çok iyi programlarla uygulamaya geçilmelidir. Ancak, cinsel tabuları, belirli sorumluluklar ve değerler, sınırlar çizgisinde, ortadan kaldırarak topluma birbirine güvenen, dürüst, gerçekçi, özgür ve rahat iletişim kurabilen birbiriyle barışık, uyumlu bireyler kazandırabiliriz¹².

Bu özellikte bireyler kazanmanın yolu; kişilere toplum hayatında cinsel statülerine göre hak, görev ve sorumluluk verme zihniyetini terketmek ve onları bilgi düzeyleri, yetenek ve verimliliklerine göre değerlendirmek yani kısaca bireylere insan hakları çerçevesinden bakmaktır. Kişi-

10, 11. Bilhan, Saffet, *Eğitim Felsefesi*, Ank. Ün.Eğt.Bil.Fak.Ya. Ankara, 1991, (S.363-365)

12. Kale, Nesrin, 'Kadın-Erkek eşitliği' (Mak.). Yaşadıkça Eğ. Dergisi, s. 21.

leri cinsiyete göre değil de ilgi, bilgi ve verimliliklerine göre değerlendirmek demek de her iki cinsi olmuş bitmiş (tanımı önceden yapılmış) varlıklar olarak değil tersine süreklilikli kendini vaeden (yenileyen, değiştiren), bir gelişim süreci izleyen varlıklar olarak algılamak olacağından, toplumun temele 'insan' ögesini alarak, tüm üyelerine kendilerini geliştirme; kendilerini yaratma, haklar ve sorumlulukları paylaşma olanağını sağlaması gerekir.

Kadın ve erkeğin eşitlik sorunsalı bu mantık çerçevesinde irdelendiğinde ve eğitimde uygulamaya bu yönelimde etkinlik kazandırıldığında mutlu, huzurlu, uyumlu ve verimli insanları olan sağlıklı bir toplum hayatı inşa edilmiş olur.

Kadın ve erkeğin yeri nedir? Birbirleriyle ilişkilerinin bulunduğu ortam ve statülerdeki görev ve sorumlulukları nelerdir? Aralarında oluşmuş işbölümünün kapsamı nedir? gibi sorular bireylerin yaratıcılığı, üretkenliği ve barışık olmaları bağlamında değerlendirildiğinde; haklar, özgürlükler ve bireysel özerklik kavramlarıyla düşünmeye alışıldığında ancak, kadın erkek birlikteliğinden oluşan ortak yaşama işlerlik kazandırılacaktır.

KAYNAKÇA

1. T.C. Resmi Gazete, 28 ekim 1990. Sayı: 20679 (s.1).
- 2, 3. Reed, Evelyn, *Kadının Evrimi, Anaerki Klandan Ataerki Aileye*, Çev. Ş.Yeğin, Payel Yan. İstanbul, 1983, (s.35-39)
4. Sivacıoğlu, Musa, "Avrupa Topluluğunda Kadın-Erkek Eşitliği ve bunun Türk Mevzuatı ile Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi". *Aile ve Toplum Dergisi*, S.I. C.I, Mart-1991. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Bşk.lığı D. Ankara, (s.5)
5. Bilhan, Saffet, *Eğitim Felsefesi*, s. 99-100.
6. *Cumhuriyet Gazetesi*, 1.2.1992.
7. —, 12.1.1992
8. T.C. Resmi Gazete, 29 aralık 1989, s.203871, (s.98).
9. Günçikan, Berat, "Araştırma", *Cumhuriyet Gazetesi*, 4.5.1992.
- 10, 11. Bilhan, Saffet, *Eğitim Felsefesi*, s. 99-100.
12. Kale, Nesrin, *Kadın-Erkek Eşitliği*, Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Ocak-Şubat s.26, 1993.